

УДК 657

Козько Анна Володимирівна
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник – д.е.н., професор
кафедри фінансів, обліку і аудиту
Овсюк Н.В.
Національний авіаційний університету (м. Київ)

КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЇЇ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ

Анотація. Калькуляція собівартості – важливий чинник облікового процесу, він дозволяє визначити, скільки витрат припадає на кожну одиницю продукції та встановити обґрунтовану ціну на певний товар чи послугу. У публікації розглянуто що таке калькуляція в бухгалтерському обліку та яка її роль в управлінні витратами.

Ключові слова. Калькуляція собівартості, витрати, ціна, готова продукція, прибуток, облік, ресурси.

Найважливішим показником виробничо - господарської діяльності підприємства є собівартість продукції. Розрахунок цього показника є необхідним для оцінки виконання плану за даним показником та його динамікою; визначення рентабельності виробництва та окремих видів продукції; здійснення внутрішньовиробничого господарського розрахунку; виявлення резервів зниження собівартості продукції; обчислення національного доходу у масштабах країни; розрахунку економічної ефективності запровадження нової техніки, технології, організаційно-технічних заходів; обґрунтування рішень про виробництво нових видів продукції та зняття з виробництва застарілих. У сучасній практиці облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції є складовою загальною єдиною системи бухгалтерського обліку [1].

Управління витратами є процесом обліку, аналізу та планування з метою пошуку варіантів відносної економії коштів, при цьому не погіршуючи якість виготовлення продукції чи надання послуг. В системі управління витратами важливу роль відіграє калькуляція собівартості продукції.

Калькуляція (від *лат.* Calculatio — обчислення) — це обчислення собівартості одиниці продукції, виконаних робіт та послуг, а також заготівельної собівартості матеріальних цінностей та засобів виробництва за елементами витрат [2].

Актуальність калькуляції в системі бухгалтерського обліку полягає в тому, що зараз, в умовах ринкової економіки, внаслідок посилення конкуренції, ускладнення виробничих процесів, цей напрям обліку стає дедалі актуальнішим для малих та середніх підприємств та організацій. Все більшого значення для підприємства набуває вирішення таких завдань, як: інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень; забезпечення бази для

ціноутворення; контроль економічної ефективності діяльності підприємства; одержання даних про результати діяльності; розрахунок вартісної оцінки для статей балансу та інше.

У розрахунку собівартості одиниці готової продукції враховуються всі витрати, пов'язані з виконанням замовлення або виготовленням одиниці готової продукції будь-якого виду. Об'єкти калькулювання — це окремі вироби, товарні групи, напівфабрикати, роботи, послуги, за якими визначається собівартість. Визначення собівартості є основою для встановлення ціни, основою для розрахунку податку з продажів і навіть оцінки поточної діяльності підприємства.

Об'єктивно, калькуляція собівартості продукції є необхідним процесом в управлінні виробництвом, оскільки містить інформацію, яка прогнозує економічні наслідки, такі як: чи є доцільним подальше виробництво; чи потрібно розширити товарний асортимент; чи є потреба в оновленні технологій та виробничого обладнання; якою є якість роботи управлінського персоналу та інше.

Собівартість продукції займає важливе місце в системі якісних показників, що характеризують виробничу діяльність підприємств. Вона дозволяє вивчати наскільки раціонально використовуються матеріальні, трудові, фінансові ресурси, який рівень господарського керівництва.

Бухгалтерський облік витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) забезпечує надходження оперативної, достовірної та повної інформації по підприємству в цілому та його структурним підрозділам про трудові, матеріальні та грошові витрати на виробництво та реалізацію продукції, кількості та вартості отриманої продукції (виконаних робіт, наданих послуг).

Формування витрат за економічними елементами є ключовим та одночасно найбільш складним елементом формування та розвитку виробничо – господарського механізму підприємства, охопленого системою управлінського фінансового обліку. Саме від його ретельного вивчення та успішного практичного застосування буде залежати виявлення резервів зниження собівартості продукції, обсяг прибутку та рівень рентабельності підприємства: чим економічніше використовуються трудові, матеріальні та фінансові ресурси при виробництві продукції, тим вища ефективність виробництва, тим більший прибуток.

Список використаних джерел:

1. Аналіз виробничих витрат : веб-сайт. URL : <https://ukrbukva.net/page,10,37693-Analiz-proizvodstvennyh-zatrat.html> (дата звернення: 03.11.2022).
2. Калькуляція : веб-сайт. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B%D1%83%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 03.11.2022).